

ANTIKVARISKT UTLÅTANDE - FÖRSLAG TILL VERANDA PÅBYGGNAD AV STORA KVARNEN VID SALTSJÖKVARN, NACKA

Syfte

Syftet med detta utlåtande är att ur antikvarisk synvinkel kommentera de av fastighetsägaren Elite Hotel föreslagna exteriöra tillägget och ställa det i relation till gällande detaljplan 393 och gestaltningsprogram.

Underlag för bedömning

Plan:

- 1 Kvalitetsprogram för "Nackas norra kust", Nacka kommun 1999-06-14
- 2 Skyddsbestämmelserna (q) i Detaljplan för Saltsjökvärn, fastigheterna Sicklaön 37:2 m.fl, Nacka kommun (DP 393, laga kraft 2006-07-15)
- 3 Gestaltningsprogram tillhörande detaljplan för Saltsjökvärn fastigheterna Sicklaön 37:2, 37:3 m fl, PM 2 april 2006, Nacka Kommun

Byggnad:

- 4 Antikvariskt utlåtande angående Stora kvarnen vid Saltsjökvärn, Nacka. NCC Nyréns 2004-03-17
- 5 Saltsjökvärn - Antikvarisk förundersökning, NCC Nyréns 2004-04-16
- 6 Antikvariskt utlåtande – förslag till fristående paviljong, tillbyggnad till Stora kvarnen vid Saltsjökvärn, Nacka. NCC Nyréns 2006-04-26
- 7 Stora kvarnen vid Saltsjökvärn, Nacka. Ändring till hotell och bostäder. Antikvarisk slutredovisning – PBL, NCC Nyréns 2009-12-22
- 8 Marina Tower, Stora kvarnen vid Saltsjökvärn i Nacka. Bygglövshandling för verandatillbyggnad, Sicklaön 37:5. Elite Hotels of Sweden Nyréns 2013-11-15 med kompletteringar utförda 2013-12-17 i styckena "Fasad" samt Stomme och tak"

Aktuellt förslag:

- 9 Marina Tower, Stora kvarnen vid Saltsjökvärn i Nacka. Bygglövshandling för verandapåbyggnad, Sicklaön 37:5. Elite Hotels of Sweden Nyréns 2014-04-04, revidering 1 2014-05-14.

Förslag och konsekvens

Tidigare har ett fristående tillbyggnadsalternativ i två våningar redovisats och diskuterats. För att överhuvudtaget kunna ta en tillbyggnad i två våningar under övervägande fördes då en idé fram om att göra volymen fristående, endast länkad till kvarnbyggnaden. Det är det alternativet som bedöms och kommenteras i PM 2 till gestaltningsprogram (se ovan). Den justerade detaljplanen 393 utformades på ett sådant sätt att tillbyggnadsalternativet i två våningar skulle kunna genomföras.

Sedan dess har emellertid förutsättningarna förändrats genom att hotelloperatörens behov inskränkt sig till en paviljong eller tillbyggnad i en våning. Efter att lov för en sådan byggnad söktes 2013-12-15 och bygglov erhöles (Dnr 2013-01486) 2014-02-12 har dock hotellets behov ändrats något varför nytt lov nu söks för en lösning med två våningar. Detta utlåtande ansluter till det förra i Dnr 2013-01486 på så sätt att det i tillämpliga delar har samma lydelse. Meningen är dock att beskriva det nya förslaget utifrån sig självt oberoende av det faktum att det är en omarbetsning av tidigare bygglov.

Volym

Det förslag som bedöms är en tvåvåningsbyggnad, som i sitt uttryck är länkad till kvarnbyggnadens två sockelvåningar. Den volym som läggs till är mindre än den som studerades i Gestaltungsprogrammets PM 2 och lämnar en större del av sockeln synlig jämfört med vad som då var fallet. Ur antikvarisk synvinkel är det en fördel.

Fasad

Fasaden är i förslaget av glas med rundade former i sina bägge gavlar. Den rundade formen fungerar väl som en till kvarnens kubiska former kontrasterande organisk form. Härigenom tydliggörs vad som är befintligt och vad som är tillägg. Bottenvåningen som har störst djup, utgör bas för en andra våning utförd med lika byggnadsteknik. För att tydligt uttrycka tillbyggnadens fristående förhållande till Kvarnen, är de glasfasader som utgör länk mellan volymerna tydligt indragna i förhållande till tillbyggnadens huvudvolym.

Uttrycksmässigt balanserar tillbyggnaden mötet mellan form och funktion. Samtidigt som den utgör ett funktionellt tillägg till den befintliga restaurangen i gatuplanet och hotellets konferensavdelning på Våning 1 tr, är den en arkitektonisk solitär framför den mäktiga Kvarnen. En solitär som genom sin transparens i fasadernas glas och överljus i mötet med befintlig byggnad tydligt låter den putsade sockeln fortsätta vara synlig från gatan - en aspekt som talar för förslaget och ytterst uppnås i valet av glas av typen opti-white och som saknar egen kulör. I förslaget färgsätts synliga delar av kompletteringar så som ramverk i dörrar och öppningsbara fönster i samma kulör som sockelputsens på Kvarnen, vilket tonar ned intrycket, bidrar till transparens och framhäver glasvolymen med dess materialmässiga kontrast till befintlig byggnad.

Höjd

Byggnadens höjd når i förslaget inte den maximalt tillåtna i detaljplanen utan håller sig ca en halv meter lägre. Taket föreslås utfört av samma glas som fasaderna och konstruktionen är tänkt att i så liten utsträckning som möjligt skymma karaktärsgivande listverk och ornament i de befintliga sockelvåningarna.

Stomme

Tillbyggnaden har en stomme av tunna stålpelare. Stålet föreslås målat i en ljusgrå kulör motsvarande befintlig sockelputskulör i Kvarnens fasad. I konstruktionen som föreslås svävar mellanbjälklaget fritt från Kvarnens sockel, vilket ger ett lätt intryck till förmån för byggnadens transparens men ytterst uttrycker byggnadernas inbördes fristående förhållande till varandra. Detta tillsammans med att antalet spänger för angöring från Kvarnens Våning 1 tr är få bidrar till att tillbyggnaden kommer att kunna upplevas länkad och inte motbyggd.

Utbredning och planform

Det tidigaste tvåvåningsförslaget, jmf PM 2, sträckte sig österut, förbi och framför hotellets entré och kvarnbyggnadens utskjutande torn. Verandatillbyggnadens utbredning är i det nya förslaget också långsträckt längs sockelvåningen, motsvarande sju fönsteraxlar, men förlagd endast väster om tornet och den befintliga entrén inom den i detaljplanen angivna byggrätten. Den har en halvrund avslutning åt väster och ett rundat hörn åt nordost. Antikvariskt är konsekvensen av den mer begränsade utbredningen och planformen att volymen bättre underordnar sig kvarnbyggnaden än förslaget i PM2.

Länken

Förslaget beskriver alltså en mer begränsad volym än den i PM 2. Skälet att göra byggnaden fristående och länkad faller därför med utgångspunkt i resonemanget i PM2. Av antikvariska skäl är den utformningen inte längre nödvändig. En begränsad volym kan med fördel ansluta till sockelvåningens fasad där denna också blir en del av det inre rummet.

Möte

För att tillägget inte ska inkräkta på Kvarnen och bli självständigt, är mötet mellan volymen och putsfasaden format som en distans där mellanbjälklaget inte ansluter till Kvarnens fasad, annat än via två spänger. De rundade formerna ansluter inte direkt till Kvarnens fasad utan förmedlas av raka glaspartier som fälls in i sockelputsen utan synliga profiler i ett så osynligt möte som möjligt. Dagsljus uppfår genom glastaket och från väster, genom de raka partierna når in och belyser sockeln - en förutsättning som kommer att fungera som ett viktigt rums- och karaktärsskapande inslag i verandarummen.

Mur

I förslaget begränsar sig antal fönster som modifieras att utgöra nya fönsterdörrar till tre stycken vilket är en fördel både ur bevarandeaspekt som i strävan att uttrycka den nya byggnadens fria förhållande till Kvarnen. Ändringarna i befintlig fasad hålls nere i antal och god möjlighet till återställande finns härigenom.

Sammanfattning

Det från antikvarisk synvinkel eftersträfvade resultatet är en självständigt formad och enkel volym som inkräktar så litet som möjligt på kvarnbyggnaden.

Verandatillbyggnaden är till volymen enkel och faller undan genom sina rundade former. Med en finlemmad detaljering blir volymen återhållsam samtidigt som den har en stark egen karaktär.

Förslaget innebär en påverkan på byggnadens fasadarkitektur genom den motbyggnad som trots allt görs. Det tekniska utförandet och helhetsgestaltningen i möten hanteras dock genomtänkt och varsamt. Uttrycket i mötet mellan tillbyggnad och befintlig byggnad blir skarpt och kommer sannolikt att upplevas som lätt och t.o.m. reversibelt. Den volym som föreslås är trots allt begränsad och har en utbredning som endast påverkar ett av Kvarnens fasadpartier.

Om tillägget utförs på det redovisade sättet – med hög arkitektonisk verkshöjd och hög kvalitet på utförandet - är det min bedömning att åtgärden uppfyller kraven i PBL 8:13.

Detta dokument är tänkt att fungera som beslutsunderlag vid bygglovgivning.

Urban Nilsson

Byggnadsantikvarie, certifierad sakkunnig kulturvärden (k)